

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

МАКОГІН ОКСАНА ВАСИЛІВНА

УДК 377.36.091.33–027.22:624 (043.3)

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ В КОЛЕДЖАХ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Хмельницький – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Львівському навчально-науковому центрі професійної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
Якимович Тетяна Дмитрівна,
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, доцент кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
Гулай Ольга Іванівна,
Луцький національний технічний університет, професор кафедри металознавства;

кандидат педагогічних наук, доцент
Білик Оксана Сергіївна,
Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри іноземних мов.

Захист відбудеться «07» травня 2019 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 70.145.01 у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії за адресою: зала засідань, вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29013.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії за адресою: вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29013; та на сайті академії за адресою: www.kgra.km.ua.

Автореферат розісланий «05» квітня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Б. С. Крищук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний ринок праці в галузі будівництва, поява нових об'єктів будівельного виробництва, зміни, пов'язані з науково-технічним прогресом, із упровадженням сучасних виробничих технологій, вимагають висококваліфікованих фахівців середньої ланки. Соціальне замовлення будівельної галузі – підготовка фахівців, готових до швидкого і якісного освоєння виробничих процесів, здатних практично вирішувати поставлені перед ними професійні завдання. Тому професійна освіта та організація практичного навчання майбутніх будівельників є актуальною проблемою. Нині практично спрямована професійна підготовка майбутніх фахівців будівельного профілю проводиться в коледжах. Нормативно-правовою базою, відповідно до якої здійснюється освітній процес у коледжах, є закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (1993 р.), постанова Кабінету Міністрів України «Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (2015 р.), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. (2013 р.), Концепція розвитку професійної освіти в Україні 2010–2020 рр. (2009 р.) та ін.

Нині досліджено низку споріднених проблем професійної педагогіки: теоретичні основи процесу професійної освіти (С. Батишев, С. Гончаренко, Р. Гуревич, А. Зязюн, Н. Ничкало, О. Пехота, В. Радкевич, Л. Романишина та ін.), проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців (О. Галус, Р. Горбатюк, Л. Зданевич, М. Пальчук та ін.), питання організації практик різного типу (В. Вихрущ, О. Стечкевич, Л. Сушенцева, Л. Тархан, О. Щербак, Т. Якимович та ін.). Проблема професійної підготовки майбутніх будівельників розглянута в працях Б. Адабашева, О. Горіної, О. Гулай, І. Козловської, А. Лаврова, В. Москова та ін. Методичні проблеми підготовки майбутніх будівельників розглянуто в працях Ю. Бадюка, О. Білик, О. Булейко, М. Михнюк та ін.

Актуальність дослідження зумовлена потребою подолання низки *суперечностей*, притаманних процесу професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю у коледжах, між:

– зрослими вимогами сучасної будівельної галузі до якісної професійної діяльності працівників та недостатнім рівнем готовності майбутніх фахівців будівельного профілю до такої діяльності;

– тенденціями до зростання ролі практики в підготовці майбутніх будівельників та неповною відповідністю практичних змін в організації виробничої практики;

– об'єктивною потребою використання сучасних методик практичного навчання майбутніх фахівців будівельного профілю та відсутністю педагогічних умов і сучасної методики організації виробничої практики.

Таким чином, актуальність проблеми, її недостатня теоретична розробленість, наявні суперечності, які можна усунути, і вимоги до виробничої

практики зумовили вибір теми дисертації «Педагогічні умови організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України «Формування професійних якостей майбутніх кваліфікованих робітників в умовах техніко-технологічних змін» (номер державної реєстрації 0113U001274).

Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (протокол № 8 від 07.10.2014 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 9 від 23.12.2014 р.).

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці дієвості педагогічних умов організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю, розробці й апробації моделі та методики організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах.

Відповідно до мети визначено основні **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати основні дефініції дослідження, особливості виробничої практики та сучасні підходи до організації виробничої практики майбутніх будівельників у коледжі.

2. Обґрунтувати критерії, показники та рівні професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю.

3. Визначити педагогічні умови та розробити модель організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах та експериментально перевірити їхню дієвість.

4. Розробити та апробувати методику організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх будівельників у коледжах.

Предмет дослідження – педагогічні умови та методика організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що рівень професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю підвищиться, якщо: обґрунтувати та реалізувати педагогічні умови (інтеграція цілей виробничої практики; диференціація змісту виробничої практики; забезпечення взаємодії керівників практики, практикантів, закладу освіти та врахування ролі середовища, у якому реалізується виробнича практика; поетапність контролю виробничої практики), розробити модель організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах, складниками якої є: організаційно-цільовий, змістово-інтегративний, результативно-діяльнісний блоки, та використати методику організації виробничої практики.

Для досягнення поставленої мети і вирішення завдань дослідження було використано адекватні авторському задуму методи дослідження: *теоретичні* –

аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми – для виявлення стану досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці; *аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, проектування, моделювання* – для вивчення проблеми організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах, і для розробки відповідної моделі; *емпіричні – бесіди, анкетування, опитування, тестування* – для виявлення рівня організації практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах; *педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний етапи)* – для перевірки дієвості визначених педагогічних умов і моделі організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах; *методи математичної статистики* для обробки й систематизації одержаних наукових результатів (кількісний аналіз емпіричних даних і доведення достовірності результатів експериментальної роботи з використанням t-критерію Стьюдента).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *уперше* визначено, теоретично обґрунтовано педагогічні умови організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах (інтеграція цілей виробничої практики; диференціація змісту виробничої практики; забезпечення взаємодії керівників практики, практикантів, закладу освіти та врахування ролі середовища, у якому реалізується виробнича практика; поетапність контролю виробничої практики), побудовано модель організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах, складниками якої є: організаційно-цільовий блок (мета, бази практики та заклад освіти, керівники практики та практиканти); змістово-інтегративний блок (підходи та принципи, зміст, форми та методи, педагогічні умови, інтегрована програма виробничої практики), результативно-діяльнісний блок (критерії, показники, рівні професійно-практичної готовності, результат виробничої практики); розроблено методику організації виробничої практики;

– *удосконалено* зміст, форми, методи, навчально-методичне забезпечення виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах та критерії (організаційно-цільовий, змістово-інтегративний, результативно-діяльнісний) й показники, відповідно до яких охарактеризовано рівні (високий, середній, низький) сформованості професійно-практичної готовності на основі інтегративного підходу.

Подальшого розвитку набули науково-теоретичні основи професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах, уточнено зміст понять «організація виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах», «майбутні фахівці будівельного профілю» та «професійно-практична готовність майбутніх фахівців будівельного профілю».

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні та впровадженні в педагогічну практику коледжів положень: методичних рекомендацій «Сучасні тенденції організації практики майбутніх фахівців будівельного профілю», «Організація виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах», «Навчально-інструкційні матеріали для виробничої практики»; розділу монографії «Сучасні виклики професійної освіти».

Оновлено зміст виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах на основі інтегративного підходу; розроблено інтегровану програму виробничої практики для студентів 3–4 курсів та методику її організації. Основні положення, результати й висновки дисертації використано під час організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія»; для подальших наукових педагогічних досліджень; під час укладання програм виробничої практики та методичних рекомендацій; для проведення науково-методичних семінарів та занять у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників коледжів та керівників виробничої практики.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес ДВНЗ «Львівський коледжу будівництва, архітектури та дизайну» (довідка про впровадження № 299 від 10.08.2018 р.), Природничо-гуманітарного коледжу ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (довідка про впровадження № 47-26/96 від 22.08.2018 р.), ДВНЗ «Київський коледж будівництва, архітектури та дизайну» (довідка про впровадження № 194 від 01.10.2018 р.), Екологічного коледжу Львівського національного аграрного університету.

Особистий внесок здобувача полягає в тому, що: у статті [2] авторськими є розгляд проблемних аспектів виробничої практики з урахуванням специфіки виробництва; у статті [3] автором конкретизовано принципи професійно-практичної підготовки; у статті [8] подана авторська позиція щодо особливостей організації виробничої практики студентів-будівельників; у статті [9] авторським є визначення чинників впливу на організацію практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах; у статті [11] подано авторський матеріал про особливості діяльнісного підходу до розробки навчально-інструкційних матеріалів з професійно-практичної підготовки; у роботі [14] авторськими є положення щодо інтегрованої програми виробничої практики.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки, рекомендації й результати дослідження обговорено на науково-практичних конференціях різного рівня, серед яких: *міжнародні* – «Інноваційний інформаційний простір в освітній і науковій діяльності: проблеми становлення, особливості організації, ефективність та перспективи розвитку» (Кошице, 2014), «Педагогічні інновації у фаховій освіті» (Ужгород, 2015), «Трудове навчання та технології»: сучасні реалії та перспектива розвитку» (Київ, 2017), «Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи» (Львів–Кельце, 2017), «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 2016, 2018); *всеукраїнські* – «Сучасні технології навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців» (Львів, 2013), «Педагогічні інновації у фаховій освіті» (Ужгород, 2016, 2017), «Професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників» (Львів, 2014), «Філософсько-психологічні аспекти духовності в економіці та управлінні» (Львів, 2017).

Матеріали дослідження було представлено на щорічних звітних науково-практичних конференціях, методичних семінарах, засіданнях методичних

об'єднань відділу професійно-практичної підготовки Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України та Львівського навчально-наукового центру професійної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, ДВНЗ «Львівський коледж будівництва, архітектури та дизайну» 2014–2017 рр.

Публікації. Результати дослідження висвітлено в 14 наукових публікаціях автора (8 – одноосібні), з яких 7 відображають основні наукові результати дисертації (зокрема 3 публікації у вітчизняних наукових виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз), 4 – апробаційного характеру, 3 публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (216 найменувань, з них 18 – іноземними мовами) та додатків (12 на 47 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 249 сторінок друкованого тексту, основний зміст викладено на 177 сторінках. Роботу ілюстровано 11 рисунками та 18 таблицями.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми та вказано на її зв'язок з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи наукового пошуку; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; подано відомості про впровадження, апробацію та опублікування результатів дослідження; вказано відомості про структуру та обсяг дисертації.

У **першому розділі** – «Теоретичні основи організації практики студентів у коледжах будівельного профілю» – проаналізовано основні дефініції дослідження, охарактеризовано види практик у коледжах, виявлено особливості виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю.

Оновлення вітчизняної системи освіти вимагає суттєвих змін усіх складників професійної підготовки майбутніх фахівців у коледжах, зокрема виробничої практики студентів, завданням якої є формування основ професійного досвіду та скорочення термінів адаптації молодого спеціаліста до вимог професійної діяльності. На основі аналізу сучасних педагогічних досліджень висвітлено актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх будівельників: теоретичні засади (О. Горіна, О. Гулай, І. Козловська та ін.), зміст навчання (Б. Адабашев, А. Лавров, А. Литвин, В. Москов, Н. Сидорчук та ін.), методики навчання (Ю. Бадюк, О. Білик, О. Булейко, М. Михнюк та ін.). Виявлено, що професіоналізація майбутніх будівельників неможлива без оновлення змісту навчання (Б. Адабашева, О. Гулай та ін.), залучення студентів у відповідну практичну діяльність (В. Вихрущ, Л. Романишина та ін.), без використання наукових підходів до освіти, як-от: інтегративний, системний, діяльнісний, аксіологічний, акмеологічний (С. Гончаренко, Р. Гуревич, Н. Ничкало, О. Пехота та ін.) та впровадження інноваційних технологій навчання – модульних,

інформаційних, ігрових, діагностичних (Ю. Бадюк, Р. Горбатюк, І. Мельничук, О. Пехота та ін.).

У дослідженні конкретизовано, що майбутні фахівці будівельного профілю – це суб'єкти професійної підготовки, які здобувають у закладах вищої освіти, зокрема коледжах, освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія», професійною діяльністю яких є будівельна галузь. Майбутні фахівці будівельного профілю здатні виконувати будівельні роботи широкого спектра та розв'язувати типові та спеціалізовані завдання щодо об'єктів, технологій, засобів будівництва. Специфіка професійної діяльності майбутніх фахівців будівельного профілю полягає в тому, що вони повинні не лише знати досконало теорію будівництва, а й бути відмінними практиками. На будівельному майданчику технік-будівельник є основним виконавцем робіт – він керує будівельними роботами, при цьому повинен уміти виконувати технологічні операції незалежно від своєї посади. Ключові компетенції сучасного фахівця в галузі будівництва задаються основними замовниками: роботодавцями, державою і суспільством. Зміст навчання повинен відповідати тенденціям розвитку будівельної галузі: поява нових об'єктів, сучасних матеріалів, інноваційних технологій, високотехнологічного та спеціального обладнання.

На основі аналізу нормативно-довідкових джерел та наукових досліджень було виявлено, що виробнича практика трактується як освоєння професійного досвіду, виробнича діяльність, вид професійної підготовки, складник освітньої програми, етап професійної підготовки, частина навчального процесу, компонент навчання, форма навчання, характеристика навчання (В. Багрій, В. Горленко, Н. Загрязкиної, Ю. Земліної, Н. Котенко, А. Пантелеймонова, Л. Тархан, Н. Хмілярчук та ін.). Тому організацію виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах розглядаємо як системну взаємодію між усіма компонентами професійної підготовки (теоретичною та практичною, закладами освіти та базами практики, керівниками практики та практикантами) під час освоєння майбутніми фахівцями будівельного профілю досвіду виробничої діяльності. Метою виробничої практики є оволодіння практикантами сучасними методами та формами праці в галузі будівництва, отримання знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах.

Розглядаючи особливості впровадження зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців на основі праць Д. Гіббонс-Вуд (D. Gibbons-Wood), П. Девіс (P. Davis), Т. Дейсінгер (T. Deissinger), Н. Абашкіної, Л. Ляшенко, М. Пальчук, Р. Соичук, Т. Якимович та ін. нами проаналізовано практичну підготовку в освітніх закладах Австрії, Великої Британії, Канади, Польщі, Німеччини, Фінляндії, Франції, Японії. Установлено, що на підвищення ефективності професійної освіти в зарубіжних країнах впливає участь роботодавців у розробці освітніх стандартів, здійснення контролю за їхньою реалізацією в конкретних закладах освіти і на виробництві, зв'язок теоретичної та практичної підготовки. Це дозволило дійти висновку про потребу врахування

мобільності та динамічності професійного навчання в умовах реального виробництва.

Організація виробничої практики в сучасних коледжах ґрунтується на засадах компетентнісного, діяльнісного, інтегративного, модульного підходів і спрямовується на формування в майбутніх будівельників досвіду виробничої діяльності. У сучасних умовах професійна підготовка в коледжах зазнає змін, зумовлених переорієнтацією на підготовку молодших бакалаврів. Водночас потрібно використати багаторічний досвід та традиції підготовки майбутніх фахівців у коледжах, щоб забезпечити практичну зорієнтованість, мобільність випускників.

За змістом і метою виробнича практика майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах поділяється на технологічну та переддипломну. Метою технологічної практики є ознайомлення практикантів безпосередньо на підприємствах, організаціях, установах з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання вмій і навичок із робітничої професії та майбутньої спеціальності, закріплення знань, отриманих при вивченні теоретичних дисциплін та набуття первинного практичного досвіду. Переддипломна практика є завершальним етапом навчання та проводиться з метою збору матеріалів до дипломної роботи. Вона передбачає узагальнення та вдосконалення знань, практичних умій і навичок стосовно майбутньої спеціальності, оволодіння професійним досвідом і формування готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності.

У процесі виробничої практики вміння і навички, що формуються на основі отриманих знань, актуалізуються, конкретизуються та вдосконалюються. Під час дослідження видів практик та їхніх характеристик виявлено потребу: по-перше, координації змісту професійних дисциплін і виробничої практики; по-друге, високого рівня виробничого та педагогічного досвіду керівників практики; по-третє, тісних зв'язків закладів освіти з виробництвом. Розглядаючи особливості щодо організації виробничої практики в процесі підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах виявлено, що вони пов'язані із формуванням професійних якостей майбутніх будівельників, необхідністю поєднання загальнопрофесійних та спеціальних якостей майбутніх фахівців, потребою в компетентних фахівцях, які практично використовують свої знання, уміння, здібності. Особливості організації виробничої практики також пов'язані з використанням нових інформаційних технологій, що сприяє інформаційній насиченості підготовки майбутніх будівельників. Зауважено, що оновлення програм та методик виробничої практики повинні відповідати вимогам поетапності, інтегративності, ступеневості та неперервності.

У другому розділі – «Педагогічні умови та методика організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах» – визначено педагогічні умови, розроблено модель та визначено методи і форми організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах.

Виробнича практика як складна і цілісна система охоплює такі складники: мету, потребу, предмет, засоби досягнення мети і результат діяльності.

Аргументовано, що педагогічні умови організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах стосуються мети, змісту, середовища, науково-методичного забезпечення.

Першою педагогічною умовою є інтеграція цілей виробничої практики. У процесі виробничої практики продовжується вивчення фахових дисциплін. Зміст практики визначали відповідно до можливостей бази практики та завдань конкретного виду виробничої діяльності. Мета виробничої практики визначалася термінами кінцевих результатів та рівнем їхнього діагностування. Було визначено, що найбільш доцільним є формулювання мети виробничої практики через пізнавальні та діагностувальні параметри навчальної діяльності. Отже, інтегрованою метою виробничої практики є забезпечення інтеграції змісту професійного навчання (теоретичних, професіональних, функціонально-практичних знань, умінь і навичок) та освоєнням майбутніми фахівцями досвіду виробничої діяльності.

Другою педагогічною умовою є диференціація змісту виробничої практики. Реалізація цієї умови здійснювалася шляхом розробки індивідуальних програм та завдань виробничої практики. Виокремлено процесуально-виробничі та ситуативно-виробничі завдання. У процесуально-виробничих завданнях, які затверджуються перед початком практики, ураховано передові методи виробництва, нові види будівельних матеріалів і конструкцій, раціональні види з'єднань збірних конструкцій тощо. Ситуативно-виробничі завдання були сформовані керівниками від бази практики під час виробничого процесу. Вони відображають контекст конкретних виробничих ситуацій.

Третьою педагогічною умовою організації виробничої практики передбачено забезпечення взаємодії керівників практики, практикантів, закладу освіти та врахування ролі середовища, у якому реалізується виробнича практика. Ключовим моментом практики є вибір бази практики, які поділяються за формою власності (державні, приватні); статусом (будівельні корпорації, комбінати; будівельні організації, підприємства, фірми), за профілем (монтажні, ремонтні, містобудівні тощо). Головним принципом організації виробничої практики студентів є можливість вибору об'єкта практики відповідно до інтересів, нахилів і здібностей практикантів. У процесі моніторингу баз практики (сучасний ринок підприємств швидко змінюється) були враховані такі вимоги: сучасні напрями діяльності, високий рівень техніки та технологій, безпека робіт; можливість послідовного проведення більшості видів практик за дотримання умов відповідності робочим програмам; можливість проходження практики і індивідуально, і групами студентів; тривалі зв'язки із закладом освіти; можливість майбутнього працевлаштування випускників тощо. Підприємство як база практики повинно: забезпечити належні умови для отримання студентами в період проходження практики виробничого досвіду з урахуванням спеціалізації; забезпечити виконання календарних графіків проходження практики; надати студентам можливість використання виробничої документації; забезпечити і контролювати дотримання практикантами правил внутрішнього розпорядку охорони праці та техніки безпеки під час проходження практики. Важливим

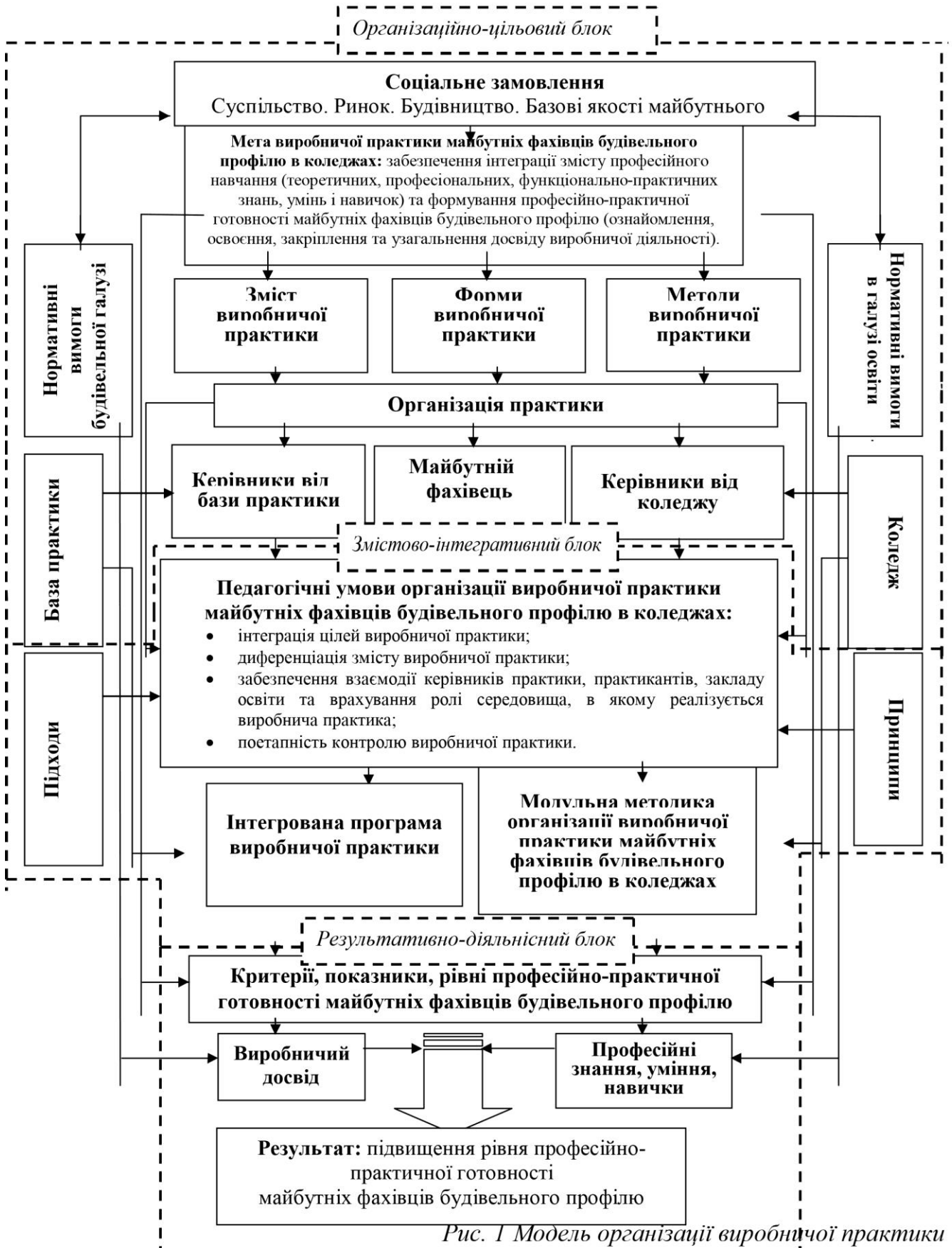
аспектом проходження практики є узгодження переліку пріоритетних видів робіт для практикантів, оптимізація календарних графіків проходження практики.

Діяльність студентів під час проходження виробничої практики визначалася інструкціями і завданнями керівника практики від закладу освіти, а керівництво практикантом на виробництві здійснювалося керівником практики від підприємства. Успішність практики визначалася рівнем міжособистісної взаємодії студентів та керівників практики. Важливим аспектом забезпечення належного рівня керівництва практикою є стажування керівника практики від закладу освіти на виробництві та педагогічний досвід керівника від виробництва.

Четвертою педагогічною умовою було обрано поетапність контролю виробничої практики. Визначено, що важливим у процесі контролю за практикою є підготовчий етап, на якому проводять: аналіз індивідуального плану практики, консультації, обговорення індивідуальних процесуально-виробничих завдань, настановчу конференцію з питань практики. Особистісно-оцінювальний етап контролю передбачав взаємооцінку (при колективних формах організації виробничої практики) та самооцінку (при індивідуальній формі організації практики) студентів. При взаємооцінці увага акцентувалася на мотивації діяльності, самостійності, взаємодії, активності, відповідальності, участі у спільній роботі, умінні приймати рішення; спроможності працювати в колективі. Самооцінка результатів практики переважно проводилася на основі таких позицій: навчився планувати свою діяльність, дізнався про нові технології, визначив свій стиль роботи, переконався в правильному виборі майбутньої професії, визначився стосовно спеціалізації тощо. Зовнішньо-оцінювальний етап контролю виробничої практики полягав у представленні студента як майбутнього фахівця та оцінювався керівниками безпосередньо в процесі практики. Оцінювання результатів виробничої практики здійснювали у формі характеристики практиканта, складеної за відповідними критеріями, що відображають рівень професійно-практичної готовності майбутнього фахівця будівельного профілю.

Особливо показовим є звітно-підсумковий етап контролю. Діяльність практиканта за програмою практики оцінюється не лише безпосередньо в процесі проходження практики, а й під час підготовки звіту. На виробництві відсутні умови оформлення результатів практики, а тому, з метою підготовки звіту та оформлення індивідуальних завдань, пропонується в програмі практики виокремити виробничо-звітний модуль. Колективна оцінка виставляється експертами, до яких входять представники керівництва коледжу, бази практики, керівники практики, викладачі, керівники дипломних робіт та ін. До обговорення результатів виробничої практики долучаються інші студенти на підсумковій конференції.

У процесі дослідження розроблено модель (рис. 1) організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. Модель має блочну структуру і містить організаційно-цільовий, змістово-інтегративний, результативно-діяльнісний блоки.

Рис. 1 Модель організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах

Компонентами організаційно-цільового блоку є: соціальне замовлення на фахівців будівельного профілю (вимоги суспільства, ринку праці, будівельної галузі, освітніх стандартів) мета виробничої практики, нормативні вимоги в галузі будівництва та освіти, бази практики (будівельні корпорації, комбінати; будівельні організації, підприємства, фірми та ін.), заклад освіти (коледжі), керівники практики (від закладу освіти та бази практики), практиканти. До змістово-інтегративного блоку належать педагогічні підходи (компетентнісний, діяльнісний, інтегративний, модульний), принципи організації виробничої практики, зміст, форми та методи виробничої практики, педагогічні умови, інтегрована програма виробничої практики. У результативно-діяльнісний блок увійшли модульна методика організації виробничої практики, критерії, показники, рівні професійно-практичної готовності. Результатом впровадження моделі є підвищення рівня професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. Використання такої моделі сприяє результативності організації виробничої практики.

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна перевірка дієвості педагогічних умов та методики організації виробничої практики майбутніх будівельників» – обґрунтовано критерії, показники та рівні професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю, описано організацію та представлено результати педагогічного експерименту.

Визначено критерії професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю до професійної діяльності (організаційно-цільовий, змістово-інтегративний, результативно-діяльнісний). Показниками організаційно-цільового критерію є сформованість професійної мотивації до професійної діяльності, підтвердження правильності професійного вибору, планування діяльності, вибір індивідуальної траєкторії діяльності. Показниками змістово-інтегративного критерію є: уміння використовувати професійні знання, сформованість професійних умінь, активність, відповідальність, ступінь участі у спільній роботі, уміння приймати рішення; спроможність працювати в колективі. Показниками результативно-діялісного критерію визначено: здатність до аналізу й оцінювання професійної діяльності, самостійність, здатність до взаємодії, результативність виконання індивідуальних завдань, спроможність до презентації результатів діяльності, вибір стилю роботи та спілкування.

Відповідно до вказаних критеріїв і показників визначено три рівні професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю: низький, середній, високий.

В експерименті були використані основні типи методів за двома ознаками: мети і способу реалізації. За першою ознакою – це первинні методи, що використовуються з метою збору інформації, вивчення джерел, спостереження, опитування, анкетування та ін. Вторинні методи використовувалися для проведення педагогічного експерименту (констатувальний та формувальний етапи), обробки та аналізу отриманих даних (кількісний та якісний аналіз результатів, їхня систематизація, шкалювання тощо), узагальнення результатів експериментальної роботи.

У дослідженні використано методи експертних оцінок, самооцінки, взаємооцінки. Експерти підбиралися серед керівного та викладацького складу коледжів, представників баз практики, керівників практики, науковців, стаж роботи яких перевищував 5 років. Під час взаємооцінки проводилося перехресне опитування практикантів щодо діяльності один одного. З метою самооцінки використовувалася спеціально розроблена форма – лист самооцінки.

Педагогічний експеримент проводився за такими етапами: організаційно-підготовчий, дослідно-експериментальний і підсумково-узагальнювальний. У ньому брали участь такі навчальні заклади: ДВНЗ «Львівський коледж будівництва, архітектури та дизайну», Природничо-гуманітарний коледж ДВНЗ «Ужгородський національний університет», ДВНЗ «Київський коледж будівництва, архітектури та дизайну», Екологічний коледж Львівського національного аграрного університету. Загальна кількість студентів, які брали участь в експерименті на різних етапах складала 387.

Констатувальний етап експерименту дослідження був природним і проводився у традиційних умовах освітнього процесу. Він спрямовувався на вивчення стану організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. Щодо майбутніх фахівців будівельного профілю, то на цьому етапі було проведено діагностичний зріз, у процесі якого вивчався рівень професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю.

Було вивчено стан розробленості нормативної бази для організації виробничої практики в коледжах; графіки практик майбутніх будівельників; відповідність баз практики вимогам щодо їхнього обрання для проходження виробничої практики; зміст індивідуальних завдань; наявність критеріїв оцінювання діяльності практикантів; рівень підготовки керівників практики та шляхи підвищення цього рівня; рівень досягнення цілей та контролю практики; представлення результатів практики студентами.

У результаті дослідження виявлено низку невирішених проблем в організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю: застаріла нормативна база, що регламентує взаємовідносини між закладами вищої освіти й базами практики, яка не в усьому відповідає сучасним вимогам; у договорах не визначається відповідальність підприємств за якість виконання програм практик та відсутні додатки з переліком заборонених та пріоритетних видів робіт для практикантів; недостатньо використовуються сучасні методи контролю за якістю практики; нерівномірним є сезонний розподіл графіків практики; недостатнім є рівень педагогічної підготовки керівників від бази практики та рівень виробничого досвіду керівників від закладу освіти; організація виробничої практики, що здійснюється на робочих місцях, не відповідає переліку первинних посад, передбачених освітньо-кваліфікаційними характеристиками майбутніх фахівців будівельного профілю; на базах практики відсутні умови для підготовки звітів та оформлення індивідуальних завдань, недостатніми є терміни, відведені для якісної підготовки та оформлення звітної документації за виробничу практику.

Формувальний етап експерименту є основним видом дослідження. У ньому

брали участь контрольна (110 студентів) і експериментальна (111 студентів) групи студентів. Його мета полягала у виявленні впливу обраних варіативних чинників на якість професійної підготовки майбутніх будівельників у процесі виробничої практики. У ході педагогічного експерименту відповідно до завдань та гіпотези дослідження вносилися зміни щодо організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю.

В освітній процес коледжів, задіяних в експерименті, упроваджено: інтегровану програму виробничої практики, у якій виокремлено процесуально-виробничі та ситуативно-виробничі завдання, передбачено поетапність контролю виробничої практики, наведено перелік пріоритетних видів робіт та здійснено моніторинг баз практики; модульну методику організації виробничої практики, у якій виокремлено виробничо-звітний модуль, рекомендовані модулі педагогічної підготовки та стажування керівників практики; навчально-методичне забезпечення організації виробничої практики майбутніх будівельників (структуру характеристики практиканта, складеної за відповідними критеріями; облікові картки баз практики, на основі яких здійснюється рейтингова оцінка баз практики). Основним напрямом дослідження було впровадження педагогічних умов і моделі організації виробничої практики.

Для оцінки інтегрованої програми виробничої практики вона була запропонована для розгляду експертам, викладачам і студентам старших курсів, які проходили виробничу практику за попередньою програмою. Вони оцінювали програми за 10-бальною шкалою. Аналіз результатів опитування дозволив дійти таких висновків: авторська програма виробничої практики отримала вищу оцінку у кожній групі опитаних, однак потрібно зазначити, що різниця в оцінках з програмами окремих тем відрізняються. Якщо серед експертів вона становить лише 1,1 бала, оскільки вони доволі критично ставляться до будь-яких змін, то у середовищі викладачів підтримка нової програми виражається різницею у 2,5 бала. Викладачі також позитивно відреагували на змістове наповнення програми. Найбільша різниця між оцінками програм була зафіксована серед студентів (3,2 бала), які найнижче оцінили чинну програму.

Оцінювання рівня професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах за кожним критерієм (організаційно-цільовим, змістово-інтегративним, результативно-діяльним) здійснювалось у формі бесід, спостереження за роботою, анкетування, тестування та опитування. Результати показали збільшення кількості студентів з високим рівнем професійно-практичної готовності за результативно-діяльним критерієм (14,41 % – до початку дослідження і 32,43 % – після його завершення).

Узагальнені результати перевірки за трьома критеріями та визначення їхньої динаміки в контрольних і експериментальних групах дали змогу зробити висновок про дієвість педагогічних умов і моделі організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах (табл. 1). Дієвість педагогічних умов і моделі організації виробничої практики підтверджують показники рівня професійно-практичної готовності в експериментальних групах:

зменшилася кількість студентів з низьким рівнем і зросла кількість студентів з високим рівнем професійно-практичної готовності.

Таблиця 1

Динаміка рівнів професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю за результатами констатувального та формувального етапів експерименту (у %)

Рівень професійно-практичної готовності майбутніх фахівців	Експериментальна група (111 осіб)		Динаміка	Контрольна група (110 осіб)		Динаміка
	На початок експерименту	На кінець експерименту		На початок експерименту	На кінець експерименту	
Високий рівень	12,31	21,62	9,31	12,12	13,94	1,82
Середній рівень	52,85	54,65	1,80	50,91	53,94	3,03
Низький рівень	34,83	23,72	-11,11	36,97	32,12	-4,85

Динаміка змін на формувальному етапі експерименту показує, що позитивні зміни більше характеризують експериментальні групи. В експериментальних групах на високому рівні збільшилася кількість студентів на 9,31 % проти 1,82 % – у контрольних. На середньому рівні в експериментальних групах збільшилася кількість студентів на 1,80 %, а в контрольних групах – на 3,03 %. Відповідно, на низькому рівні зменшилася кількість студентів в експериментальній групі на 11,11 %, а в контрольній групі – на 4,85 %. Така різниця між показниками в групах є підтвердженням дієвості педагогічних умов і моделі організації виробничої практики в коледжах будівельного профілю.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і новий підхід до вирішення важливого й актуального завдання, що полягає у визначенні, обґрунтуванні та експериментальній перевірці дієвості педагогічних умов, моделі та методики організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. Проведене дослідження дало змогу зробити такі **висновки**:

1. Проаналізовано основні дефініції дослідження. Уточнено зміст понять «організація виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах», «майбутні фахівці будівельного профілю» та «професійно-практична готовність майбутніх фахівців будівельного профілю».

Виробнича практика розглядається як окремий вид професійної підготовки фахівця, пов'язаний зі спеціальними завданнями та реалізацією відповідного змісту. При підготовці майбутніх фахівців будівельного профілю зміст має інтегрований характер, передбачає постійне оновлення знань та вмінь згідно з оновленням професійних вимог і функцій у будівельній галузі.

Організація виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах визначається як системна взаємодія між усіма компонентами професійної підготовки (теоретичною та практичною підготовкою, закладами освіти та базами практики, керівниками практики та практикантами) під час освоєння майбутніми фахівцями будівельного профілю досвіду виробничої діяльності. Готовність розглядається як здатність особистості до здійснення діяльності, а підготовка – як процес, відповідно, готовність є результатом цього процесу.

Особливості організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах полягають у потребі поєднання загальнопрофесійних та спеціальних якостей майбутніх фахівців; підготовки педагогічних кадрів для керівництва практикою; упровадження зарубіжного досвіду; використання нових інформаційних технологій; інтеграції змісту теоретичного навчання та виробничої практики. Щодо особливостей оновлення програм та методик виробничої практики, то вони базуються на сучасних педагогічних підходах поетапності, інтеграції, ступеневості та неперервності.

2. Обґрунтовано критерії професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю, які визначаються в процесі виробничої практики: організаційно-цільовий (сформованість професійної мотивації, ставлення до професійної діяльності, підтвердження професійного вибору, планування діяльності, вибір індивідуальної траєкторії діяльності), змістово-інтегративний (використання професійних знань, сформованість професійних умінь, активність, відповідальність, участь у спільній роботі, уміння приймати рішення; спроможність працювати в колективі), результативно-діяльнісний (здатність до аналізу й оцінювання професійної діяльності, самостійність, здатність до взаємодії, результативність виконання індивідуальних завдань, спроможність до презентації результатів діяльності, вибір стилю роботи та спілкування). Визначено три рівні професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю до професійної діяльності: низький, середній, високий.

3. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури теоретично обґрунтовано педагогічні умови організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. Першою педагогічною умовою є інтеграція цілей виробничої практики. Вона визначає інтегровану мету виробничої практики - забезпечення інтеграції змісту професійного навчання (теоретичних, професіональних, функціонально-практичних знань, умінь і навичок) та освоєння майбутніми фахівцями досвіду виробничої діяльності щодо об'єктів, технологій, засобів будівництва.

Другою педагогічною умовою є диференціація змісту виробничої практики. Реалізації цієї умови здійснюється шляхом розробки індивідуальних програм та

завдань практики.

Третьою умовою виробничої практики є забезпечення взаємодії керівників практики, практикантів, закладу освіти та врахування ролі середовища, у якому реалізується виробнича практика. Її реалізація відбувається шляхом моніторингу баз практики, стажування керівника практики від закладу освіти на виробництві та педагогічної підготовки керівників практики від підприємства.

Четвертою педагогічною умовою є поетапність контролю за проходженням практики, у якому передбачені підготовчий, особистісно-оцінювальний, зовнішньо-оцінювальний та звітно-підсумковий етапи. Розроблено модель організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах, складниками якої є: організаційно-цільовий блок (мета, бази практики та заклад освіти, керівники практики та практиканти); змістово-інтегративний блок (підходи та принципи, зміст, форми та методи, педагогічні умови, інтегрована програма та модульна методика організації виробничої практики), результативно-діяльнісний блок (критерії, показники, рівні професійно-практичної підготовленості, результат виробничої практики). Експериментально перевірено дієвість педагогічних умов та моделі організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. Доведено, що впровадження інтегрованої програми виробничої практики є доцільним. В експериментальних групах на високому рівні збільшилася кількість студентів до 21,62 % проти 13,94 % - у контрольних. Відповідно, на низькому рівні зменшилася кількість студентів у експериментальній групі до 23,72 %, а в контрольній групі – до 32,12 %. Така різниця між показниками в групах є підтвердженням ефективності педагогічних умов і моделі організації виробничої практики в коледжах будівельного профілю.

4. Для дієвості організації виробничої практики розроблено методику організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. Основна мета модульної методики – формування суб'єкта навчальної та майбутньої професійної діяльності; основні цілі – переважання діялісно-орієнтованих, діагностично заданих, заснованих на вимогах ринку праці цілей навчання; основна одиниця змісту навчання – навчальний (професійний) модуль, у якому передбачено підготовчо-організаційний, навчально-виробничий, технологічний, проектувальний, виробничо-звітний модулі. Оцінювання результату згідно з науково обґрунтованими критеріями; вимірювання базується на заздалегідь заданому стандарті за наявності однозначних критеріїв оцінювання; оцінка, що відповідає нормі. Результати навчання формулюються на початку та мотивують студента до їх досягнення.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. Предметом подальших наукових розвідок можуть бути: проблеми теорії і практики професійної підготовки молодших бакалаврів у коледжах, дослідження історичного досвіду підготовки майбутніх будівельників, вияв чинників впливу на рівень сформованості в майбутніх будівельників професійних якостей.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Макогін О. В. Підготовка майбутніх будівельників у коледжах як педагогічна проблема. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*: зб. наук. праць. Запоріжжя: КПУ, 2015. Вип. 45 (98). С. 172–178.

2. Якимович Т. Д., Макогін О. В. Форми і методи оцінювання результатів виробничої практики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць. Київ–Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. Вип. 46. С. 355–359.

3. Якимович Т. Д., Макогін О. В. Особливості дидактичних принципів професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*: зб. наук. праць. Сер.: 13: Проблеми трудової та професійної підготовки. Київ: вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 9. С. 116–119.

4. Макогін О. Експериментальне дослідження організації практики студентів будівельних коледжів. *Молодь і ринок*: щомісячн. наук.-пед. журн. Дрогобич, 2018. № 7 (162). С. 126–131.

5. Макогін О. Організація виробничої практики студентів-будівельників на базі навчального закладу. *Сучасні виклики професійної освіти*: [моногр.]. Львів: Сполом, 2018. С. 244–253.

6. Макогін О. Створення та впровадження моделі організації практики студентів будівельних коледжів. *Молодь і ринок*: щомісячн. наук.-пед. журн. Дрогобич, 2018. № 8 (163). С. 136–140.

7. Макогін О. В. Педагогічні умови організації практики студентів-будівельників у вищих закладах освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць. Київ–Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018. Вип. 52. С. 188–192.

Опубліковані праці апробаційного характеру

8. Макогін О., Якимович О. Педагогічні умови організації практики майбутніх фахівців будівельного профілю у коледжах. *Inovačné-informačný priestor vo vzdelávacej a vedeckej činnosti: problémy organizačných funkcií, vyplnenie a perspektívy rozvoja*: medzinárodná výskumna a vedecko-praktická konferencia (Košice, 19–21 November, 2014). Košice, 2014. P. 205–208.

9. Войтович Я., Макогін О. Організація виробничої практики студентів-будівельників на базі навчального закладу. *Педагогічні інновації у фаховій освіті*: зб. наук. праць. Ужгород: УжНУ, 2017. Вип. 1 (8). С. 103–108.

10. Макогін О. Навчально-методичне забезпечення практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. *Сучасні тенденції розвитку освіти й*

науки: проблеми та перспективи: зб. наук. праць. Львів–Кельце, 2017. Вип. 1. С. 188–193.

11. Макогін О., Якимович Т. Діяльнісний підхід до розробки навчально-інструкційних матеріалів з професійно-практичної підготовки. *Педагогічні інновації у фаховій освіті*: зб. наук. праць. Ужгород: УжНУ, 2017. Вип. 1 (8). С. 20–25

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

12. Макогін О. В. Сучасні тенденції організації практики майбутніх фахівців будівельного профілю: метод. реком. Львів: Сполом, 2015. 24 с.

13. Макогін О. В. Організація виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах: метод. реком. Львів: Сполом, 2016. 40 с.

14. Макогін О. В., Якимович Т. Д. Навчально-інструкційні матеріали для виробничої практики: метод. реком. Львів: Сполом, 2017. 24 с.

АНОТАЦІЇ

Макогін О. В. Педагогічні умови організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія МОН України, Хмельницький, 2019.

Дисертаційне дослідження присвячене проблемі організації виробничої практики майбутніх будівельників у коледжах. Проаналізовано основні дефініції дослідження, особливості виробничої практики та сучасні підходи до організації виробничої практики майбутніх будівельників у коледжі. Обґрунтовано критерії, показники та рівні професійно-практичної готовності майбутніх фахівців будівельного профілю. Визначено педагогічні умови: інтеграція цілей виробничої практики; диференціація змісту виробничої практики; забезпечення взаємодії керівників практики, практикантів, закладу освіти та врахування ролі середовища, у якому реалізується виробнича практика; поетапність контролю практики. Розроблено модель організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах, компонентами якої є: організаційно-цільовий блок; змістово-інтегративний блок, результативно-діяльнісний блок; експериментально перевірено їхню дієвість. Розроблено та апробовано методичку організації виробничої практики майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах.

Ключові слова: майбутні фахівці будівельного профілю, організація виробничої практики, педагогічні умови, інтегрована програма практики, модель, коледж, модульна методика.

Макогин О. В. Педагогические условия организации производственной практики будущих специалистов строительного профиля в колледжах. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования». – Хмельницкая гуманитарно-педагогическая академия МОН Украины, Хмельницкий, 2019.

Диссертационное исследование посвящено проблеме организации производственной практики будущих строителей в колледжах. Проанализированы основные дефиниции исследования, особенности производственной практики и современные подходы к организации производственной практики будущих строителей в колледже. Обоснованы критерии, показатели и уровни профессионально-практической готовности будущих специалистов строительного профиля. Определены педагогические условия: интеграция целей производственной практики; дифференциация содержания производственной практики; обеспечение взаимодействия руководителей практики, практикантов, учреждения образования и учета роли среды, в которой реализуется производственная практика; поэтапность контроля практики. Разработана модель организации производственной практики будущих специалистов строительного профиля в колледжах, компонентами которой являются: организационно-целевой блок; содержательно-интегративный блок, результативно-деятельностный блок, экспериментально проверена их действенность. Разработана и апробирована методика организации производственной практики будущих специалистов строительного профиля в колледжах.

Ключевые слова: будущие специалисты строительного профиля, организация производственной практики, педагогические условия, интегрированная программа практики, модель, колледж, модульная методика.

Makohin O. V. Pedagogical Conditions of Organization of Industrial Practice of the Future Specialists of Building Profile in Colleges. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for obtaining a degree of Candidate of Pedagogical Sciences, speciality 13.00.04 «Theory and Methods of Vocational Training». – Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy Ministry of Education and Science of Ukraine, Khmelnytskyi, 2019.

The dissertation deals with the problem of organization of industrial practice of the future builders in colleges. The place of practice plays the important role, which is considered as a future job after graduation from higher educational institutions. In the course of industrial practice, the organization of industrial practice in colleges should be based on the principles of the competence approach and directed towards the formation of professionally-oriented knowledge which forms the basis of professional competence of the future builders-professionals.

The dissertation analyzes the main definitions of training of the future builders in the college. The organization of the industrial practice of the future specialists in the

building sphere in colleges is considered as a systemic interaction between all components of professional training (theoretical and practical training, educational institutions and practice bases, apprentices and masters) during the training of the future specialists of the building sphere.

The types of practices in the college have been characterized; the peculiarities of the industrial practice of the future specialists in the building industry have been identified. It has been found out that one of the most important peculiarities necessary for the formation of professional qualities of the future builders are competent specialists who use their knowledge, skills, abilities in practice.

Analyzing the professional training of the future specialists in the building industry, we focus attention on the features that relate to: professional requirements for the quality of the future specialists; training of pedagogical personnel for the management of industrial practice; introduction of foreign experience; use of new information technologies; development of methodological support for the industrial practice of the future specialists.

Pedagogical conditions have been defined: the first pedagogical condition is the integration of the goals of the industrial practice; the second pedagogical condition is the differentiation of the content of industrial practice; the third condition of industrial practice is to ensure the interaction of masters, apprentices, educational institutions and the role of the environment in which industrial practice is implemented; the fourth pedagogical condition is the step-by-step control of practice.

Vocational practice comprises the following functions: adaptive, educational, confirming, educational-developing, upbringing, motivational-stimulating, diagnostic. In the course of the research the model of organization of industrial practice of the future specialists of the building sphere in colleges has been developed. The model consists of organizational-target, content-integrative, productive-activity blocks.

The research work substantiates the criteria, indicators and levels of professional-practical preparedness of the future specialists of the building sphere, describes the organization and presents the results of the pedagogical experiment. In the course of the pedagogical experiment, according to the tasks and hypothesis of the research, the following things have been implemented: the integrated program of industrial practice, the module methodology of organization of industrial practice, teaching and methodological supplement of organization of industrial practice for the future builders.

Key words: future specialists of building sphere, organization of industrial practice, pedagogical conditions, integrated program of practice, model, college, module technique.

Підписано до друку 03.04.2019 р. Формат 60x84/16.
Друк офсетний. Кегль Times New Roman. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 248.

Видавець ПП Заколотний М. І.
м. Хмельницький, вул. Соборна, 55
тел.: (0382)777-717
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 3770 від 28.01.2010 р.